

De ouderrol van mensen met (ernstige) psychische aandoeningen

Peter van der Ende

Senior-onderzoeker Lectoraat Rehabilitatie
Hanzehogeschool Groningen

p.c.van.der.ende@pl.hanze.nl

Website: www.ouderschap-psichiatrie.nl

Onderwerpen

1. Psychiatrie
2. Rehabilitatie en herstel (recovery)
3. Kracht voor ouderschap
4. Ouderschap met succes en tevredenheid

Waarom een psychiatrische diagnose?

- **Management van de zorg**
- **Uitgangspunt voor medicatie**
- **Recht op uitkering via UWV**
- **Bevestiging van de beleving**
- **Richtinggevend voor acties van hulpverleners**

Psychiatrische diagnoses

- **Stemmingsstoornis (incl. depressie)**
- **Angststoornis**
- **Psychotische stoornis
(incl. schizofrenie)**
- **Verslavingsproblematiek**
- **Persoonlijkheidsstoornis
(incl. borderline)**

Overige kenmerken

- **Beperkingen in functioneren GAF-scores (Global Assessment of Functioning)**
- **Duur van de problematiek**

Symptomen dreigend voor ouderschap

- **Apathie**
- **Autisme** → **verwaarlozing kind**
- **Impulsiviteit**
- **Dronkenschap/roes**

Dreiging

- **Wanen**
- **Hallucinaties**
- **Hoge stress/ angst → dreigend voor kind**
- **Manie**

Ouder:
VERWAARLOZING EN
GEWELD ???

Hulpverlener:
LOYALITEIT CLIËNT
VERSUS
VERANTWOORDELIJKHEID KIND

- 50 filicides per **3** jaar = 15 per jaar
-in de media **50 per jaar-**
- psychiatrische
diagnostiek vaak achteraf

Verlies ouderlijk gezag

- **Bij psychische aandoeningen in Amerika, Australië 60%**
- **en bij moeders met schizofrenie 68%**
- **Van alle kinderen bijna 7000 onder voogdij (Hermanns, 2008)**

Project

Rehabilitatie

Mensen met psychiatrische beperkingen helpen beter te functioneren zodat ze, met succes en naar tevredenheid, kunnen wonen, werken, leren en hun vrije tijd besteden in de omgeving van hun keuze met zo min mogelijk professionele hulp (Anthony en Farkas, 1991)

Herstel (recovery)

- “ de unieke persoonlijke processen waarin mensen met psychische beperkingen proberen om de draad weer op te pakken en hun leven opnieuw inhoud en richting geven”
Boevink e.a. (2008)

Epidemiologische gegevens

- *Bijna de helft* van de mensen met ernstige psychische aandoeningen (EPA) heeft kinderen (± 68.000)

EPA: 0,9% van de bevolking (18 -65)

Totaal 400.000 tot 600.000

KINDEREN

- 577.000 onder de 18 jaar.
- 423.000 onder de 12 jaar

Achtergronden van het project

- Vermaatschappelijking
- Discriminatie
- Hogere drempel voor maatschappelijke voorzieningen schuwheid ouders

Eigen kracht voor ouderschap van mensen met psychische aandoeningen

**27 ouders met ernstige psychische
aandoeningen geïnterviewd
4 ouders zonder**

Bevindingen

- **Het hebben van kinderen geeft structuur**
- **Extra goed doen als compensatie**
- **Het kind steeds meer loslaten**
- **Vragen rondom rolmodel zijn**
- **Inzichten om lasten te delen**
- **Communicatie over problematiek met kind is ingewikkeld**

Alleenstaande moeder met kind van vier:

- *“Maar je krijgt ook wel heel veel terug. Het moederschap dat geeft ook veel voldoening en ja, eigenlijk is het ook sinds ik moeder ben dat ik zo stevig op mijn pootjes sta als nu, zeg maar. Het heeft mij wel heel erg veranderd”*

Ouderschap met succes en tevredenheid

Individuele Rehabilitatie Benadering (IRB)

- Veranderdoelen op terreinen van wonen, werken, leren, financiën en **SOCIALE CONTACTEN**
- Verkennen (doelvaardigheidsbepaling), kiezen, verkrijgen en **BEHOUDEN**

Methode

Drie cliëntenwerkboeken “Ouderschap met succes en tevredenheid (OST)”

- I Huidig functioneren van de ouder
- IIa Versterken van de ouderrol
- IIb Hernemen of uitbreiden van de ouderrol

I“Huidig functioneren van de ouder”

- Wie ben ik en wie is mijn kind?
- Tevredenheid en succes
- Steun, zelfvertrouwen en verwachtingen

Ila“Versterken van de ouderrol”

- Wie stellen eisen aan de ouder?
- Wat vraagt de ouderrol van *deze* ouder?
- Oplossingen kiezen
- Succesvol en tevreden ***blijven***

IIb “Hernemen / uitbreiden van de ouderrol”

- **Wensen van de ouder**
- **Mogelijke activiteiten en situaties**
- **Wie stellen eisen?
Welke?**
- **Wie helpt /
oplossingen kiezen**

Conclusies (1)

- Ouders met psychische aandoeningen komen in hun kracht door het kind omdat ze bij de les moeten blijven.
- Het opvoeden biedt de ouder een basis voor maatschappelijke participatie
  - via school
  - via vriendschappen kind.

Conclusies (2)

- Samen zijn en samen activiteiten ontplooiën geven beiden levenskracht.
- Loyaliteit en solidariteit met een eigen kind geven kracht om door te gaan.
- Een nieuwe generatie en zo mogelijk een daaropvolgende generatie geven perspectief

Alleenstaande moeder met kind van twee:

- *En dan vragen ze je in een algemeen ziekenhuis bij de opname al: heb jij straks hulp nodig thuis? Dat mis ik in de psychiatrie. Je wordt naar huis gestuurd met een receptje, tot ziens. Dat had veel beter moeten worden geregeld, want ik heb daar negen maanden op bed gelegen. En toen moest ik er opeens weer zijn voor mijn gezin.*

Aanbevelingen

- HBO'ers ruim inzetbaar voor verschillende doelgroepen via bijscholing en stage lopen bij GGz
- Inleven in perspectief van de ouders via open vragen
- Milieu benadering

Reacties / vragen:

p.c.van.der.ende@pl.hanze.nl

Websites:

www.ouderschap-psychiatrie.nl

